

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-314-1-28>

УДК 330.1:621.39.009.12

Ольга ЧАТЧЕНКО

Державний університет телекомунікацій

<https://orcid.org/0000-003-0618-339X>

e-mail: olga.chatchenko@gmail.com

Ігор ВОРОХОБ

Державний університет телекомунікацій

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕГРАЛЬНОГО ПІДХОДУ ДО ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ІТ-ПІДПРИЄМСТВ

У статті розглянуто поняття «конкурентоспроможність підприємства» різними науковцями та визначено, що конкурентоспроможність підприємства – це здібність підприємства до розвитку і можливість виробляти товари або запропонувати послуги, що відповідають вимогам галузевого ринку за умови якнайкращого використання всіх наявних ресурсів. Запропоновано алгоритм оцінки конкурентоспроможності підприємства з використанням інтегрального підходу, який формується за системою оціночних показників діяльності підприємства за наступними функціональними блоками: блок показників фінансового потенціалу; блок показників виробничого потенціалу; блок показників організаційного потенціалу та менеджменту. Апробацію запропонованого підходу було здійснено за матеріалами телекомунікаційних підприємств: ПрАТ «Київстар», ПрАТ «ВФ Україна», АТ «Укртелеком», ТОВ «Lifesell». Зроблено загальний висновок про конкурентні переваги у ПрАТ «Київстар» серед інших підприємств у сфері телекомунікацій.

Ключові слова: конкурентоспроможність, ІТ-підприємства, інтегральний показник, конкурентні переваги, система оціночних показників

Olga CHATCHENKO, Ihor VOROHOB

State University of Telecommunications

USING AN INTEGRAL APPROACH TO ASSESSING THE COMPETITIVENESS OF IT COMPANIES

The article examines the concept of "enterprise competitiveness" by various scientists and determines that the enterprise's competitiveness is the enterprise's ability to develop and the ability to produce goods or offer services that meet the requirements of the industry market under the condition of the best possible use of all available resources. An algorithm for assessing the competitiveness of the enterprise using an integral approach is proposed, which is formed according to the system of evaluation indicators of its activity in the following functional blocks: a block of indicators of financial potential; block of indicators of production potential; block of indicators of organizational potential and management. Approbation of the proposed approach was carried out based on the materials of telecommunications enterprises: PJSC "Kyivstar", PJSC "VF Ukraine", JSC "Ukrtelecom", LLC "Lifesell", which offer the same type of services, focusing on the same consumers, because of this, quite complex competition is formed. A general conclusion was made about the competitive advantages of Kyivstar PJSC among other enterprises in the field of telecommunications due to investments in the development of a mobile network that covers all large and small cities of Ukraine, as well as over 28,000 rural settlements, all main national and regional routes, most sea and river coasts.

Therefore, the use of an integral approach to assess the competitiveness of a telecommunications company is a continuous process of transformation, as a result of which it is possible to note changes in the indicators of the company's functioning and highlight the advantages that primarily distinguish it from other competitors that offer similar products or services. Also, it contributes to the timely determination of the strategy for achieving competitive advantages, taking into account its position in the industry, goals, opportunities and resources.

Keywords: competitiveness, IT enterprises, integral indicator, competitive advantages, system of evaluation indicators

Постановка проблеми у загальному вигляді

та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

Найбільш дієвим інструментом ведення конкурентної боротьби, що у комплексі слугує досягненню стійких конкурентних переваг підприємства, є використання методів та способів, які б забезпечували формування адаптивних механізмів та пристосували підприємство до мінливого зовнішнього середовища. характеризують конкурентний успіх і накопичений потенціал конкурентних переваг аграрних підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Питанням визначення конкурентоспроможності підприємства займалися як зарубіжні, так і вітчизняні вчені, а саме: А. Воронкова, Ю. Іванов, В. Кардаш, Ж.-Ж. Ламбен, Л. Лігоненко, М. Портер, Н. Тарнавська, А. Томпсон А., З. Шершньова, Р. Фатхутдінов та ін.

В багатьох працях вітчизняних та зарубіжних фахівців розкрито питання забезпечення конкурентних переваг та визначення конкурентоспроможності підприємства, зважаючи на значні теоретичні здобутки з питань забезпечення конкурентоспроможності підприємств.

Формулювання цілей статті

Метою даного дослідження є обґрунтування інтегрального підходу як основи забезпечення конкурентоспроможності підприємства.

Виклад основного матеріалу

Перш ніж обґрунтувати використання інтегрального підходу щодо оцінки конкурентоспроможності підприємства, вважаємо за доцільне надати визначення поняттю «конкурентоспроможність». Проведений аналіз наукових робіт і публікацій щодо визначення поняття «конкурентоспроможність підприємства» (рис. 1), дозволило зробити висновок, що конкурентоспроможними вважаються підприємства, результати діяльності котрих мають відносні переваги над іншими підприємствами-конкурентами, функціонуючи ефективніше або ж мають якісні (конкурентоздатні) переваги.

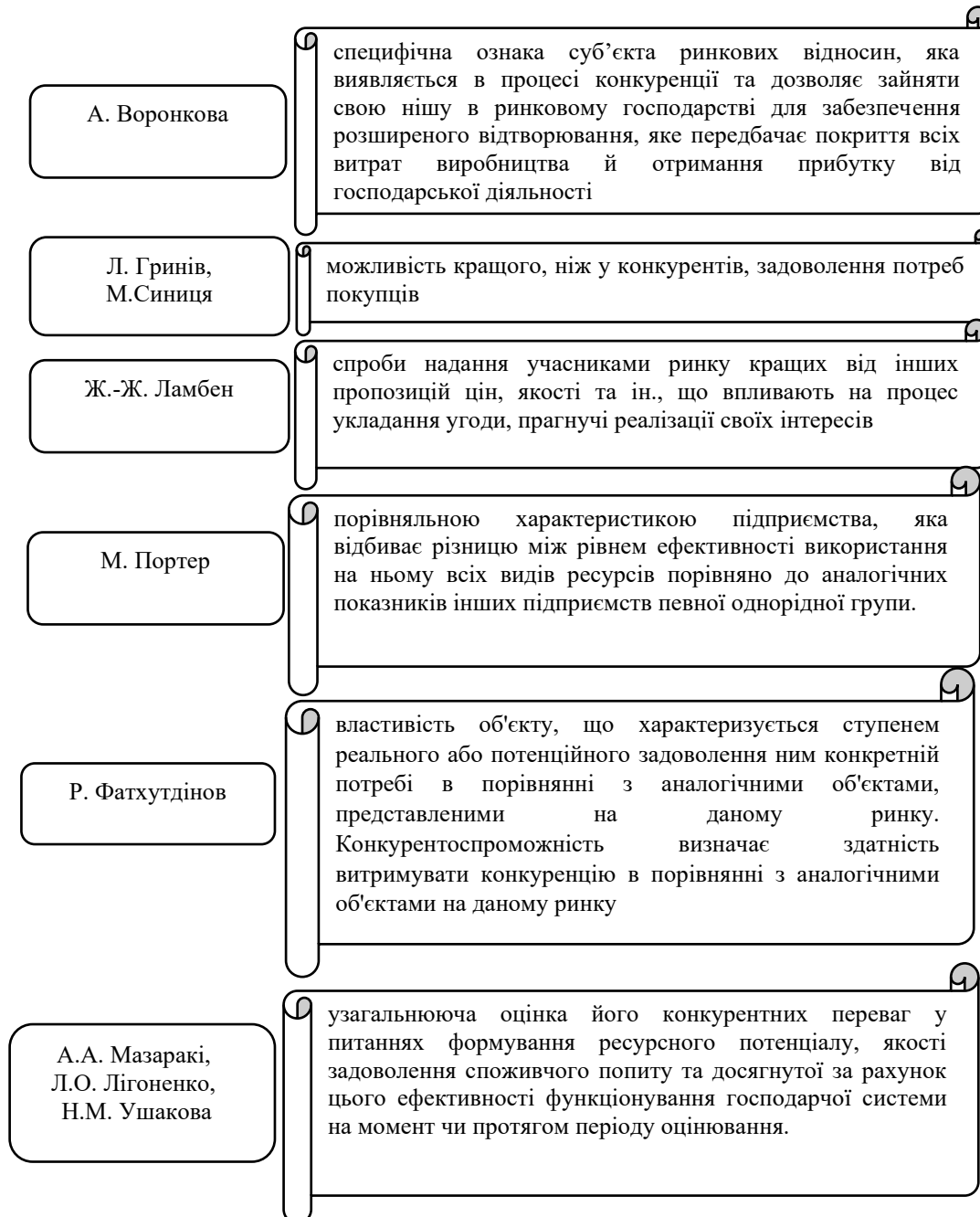

Рис. 1. Визначення поняття конкурентоспроможність

Джерело: складено авторами за [1-6]

На нашу думку, основою формування реалізації напрямків та шляхів зміцнення конкурентного статусу та визначення потенціалу підвищення конкурентоспроможності на основі значень показників за

кожним функціональним блоком діяльності підприємства є оцінка його конкурентоспроможності у порівнянні з підприємствами-конкурентами, що показує співвідношення їхнього конкурентного потенціалу.

Інтегральний підхід щодо оцінки конкурентоспроможності ІТ-підприємств використовується, як зазначалося раніше, з формуванням системи оціночних показників діяльності підприємства за наступними функціональними блоками: блок показників фінансового потенціалу; блок показників виробничого потенціалу; блок показників організаційного потенціалу та менеджменту та включає декілька етапів, котрі зображено на рисунку 2.

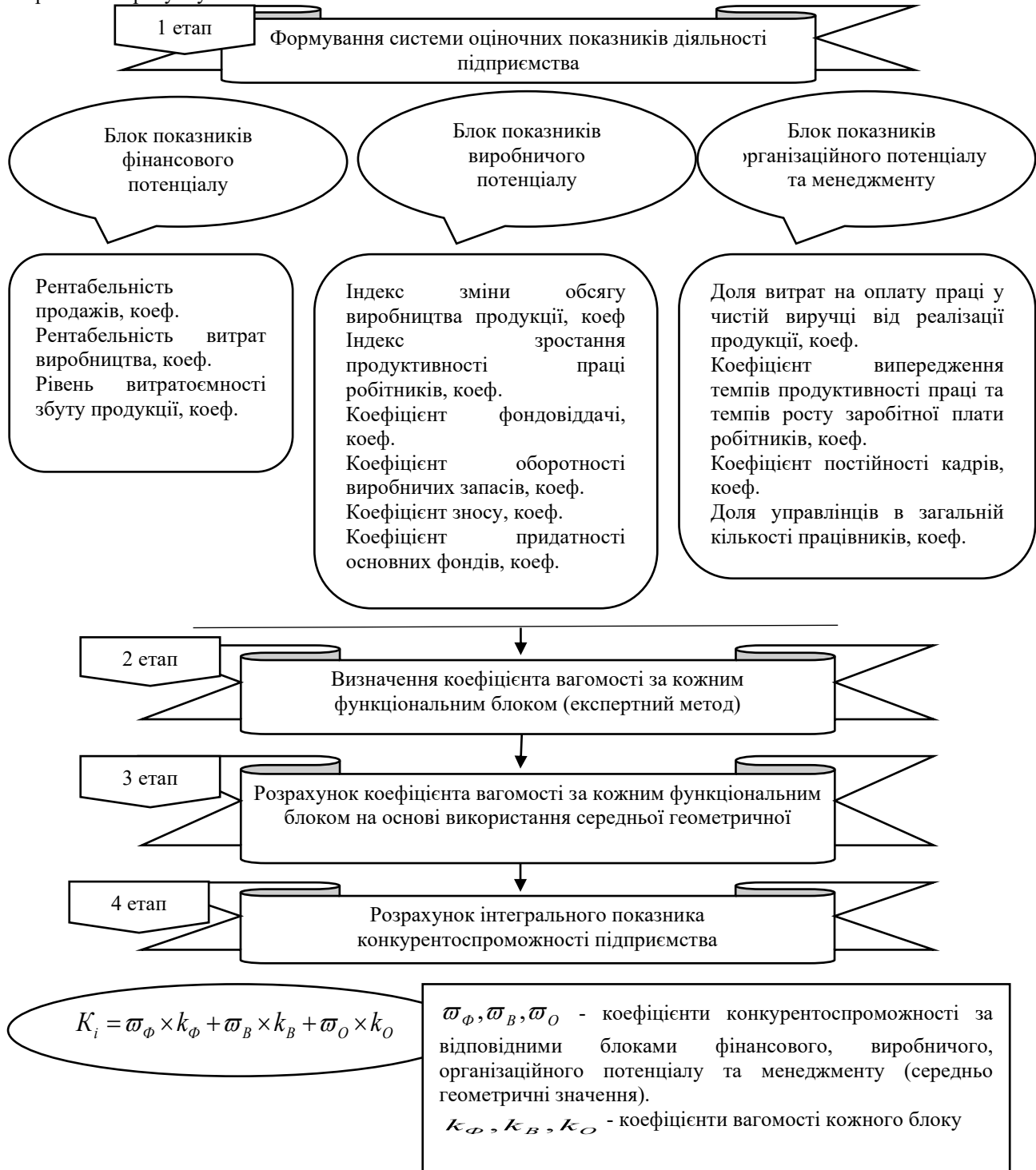

Рис. 2. Алгоритм оцінки конкурентоспроможності підприємства з використанням інтегрального підходу
Джерело: запропоновано авторами

Апробування алгоритму оцінки конкурентоспроможності було здійснено на основі даних телекомунікаційних підприємств (табл. 1), що пропонують однотипні послуги, орієнтуючись на одних і тих

же споживачів, через це формується досить складна конкуренція. В якості дослідження було обрано наступні телекомунікаційні підприємства: ПрАТ «Київстар», ПрАТ «ВФ Україна», АТ «Укртелеком», ТОВ «Lifesell».

Таблиця 1

Зведені дані про блокові та інтегровані показники конкурентоспроможності ПрАТ «Київстар»

Показник конкурентоспроможності	Коефіцієнт вагомості за блоком	Значення коефіцієнтів			
		підприємства-конкуренти			
		ПрАТ «Київстар»	ПрАТ «ВФ Україна»	АТ «Укртелеком»	ТОВ «Lifesell»
Конкурентоспроможність фінансового потенціалу	0,5	0,034	0,002	0,026	0,003
Виробничого потенціалу	0,3	0,97	0,76	0,42	0,69
Організаційного потенціалу та менеджменту	0,2	0,74	0,64	0,37	0,57
Загальний показник конкурентоспроможності підприємства		0,42	0,38	0,21	0,32

Джерело: складено авторами на основі розрахунків

На основі отриманих значень показників конкурентоспроможності за кожним функціональним блоком, а також інтегрального показника конкурентоспроможності зроблено загальний висновок про конкурентні переваги у ПрАТ «Київстар», який досяг значних успіхів завдяки інвестиціям в розвиток мобільної мережі, яка охоплює всі великі та малі міста України, а також понад 28 тис. сільських населених пунктів, усі основні національні й регіональні траси, більшість морських та річкових узбереж. Компанія надає роумінгові послуги в 195 країнах на п'яти континентах [7]. Також слід відмітити, що найгірша позиція по показникам у підприємства АТ «Укртелеком», що свідчить про його слабкий потенціал та необхідність впровадження керівництвом реформ для покращення конкурентоспроможності підприємства та розвитку у довгостроковій перспективі.

Таким чином, з ціллю досягнення конкурентних переваг та закріплення позиції на ринку, підприємствам сфери телекомунікацій необхідно активно розвивати ринкові відносини у телекомунікаційній галузі, що зумовлює необхідність розроблення нових проектів. Проект завжди спрямований на результат, на досягнення певних цілей, на певну предметну область. Реалізація проекту здійснюється повноважним керівництвом проекту, менеджером проекту і командою проекту, яка працює під цим керівництвом, іншими учасниками проекту, які виконують окремі специфічні види діяльності, процеси за проектом [8].

Ключовими напрямками і проектами телекомунікаційних компаній можуть стати: розширення і модернізація технологій 5G; наявність та вдосконалення хмарних систем; М2М (загальна назва технологій, які дозволяють машинам обмінюватися інформацією один з одним, або ж передавати її в односторонньому порядку); акумулювання телекомунікаційних та інформаційних технологій для автоматизації бізнес-процесів і з метою створення більш детального спектра послуг; інформаційна безпека; стандарти e-health – стандарти в галузі медичної інформатики та охорони здоров'я; технології для спілкування з клієнтами; енергозбереження [9].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

Отже, використання інтегрального підходу для оцінки конкурентоспроможності підприємства телекомунікаційної сфери являє собою безперервний процес трансформації, в результаті якого можна відзначити зміни показників ефективності функціонування підприємства і виділити переваги які насамперед відрізняють його від інших конкурентів, що пропонують аналогічну продукцію або послуги. Також, це сприяє вчасному визначенню стратегії досягнення конкурентних переваг, враховуючи її положення в галузі, цілі, можливості і ресурси.

Література

1. Воронкова А.Е., Калюжна Н.Г., Оленко В.І. Управлінські рішення в забезпеченні конкурентоспроможності підприємства: організаційний аспект : монографія. ВД «ІН- ЖЕК», 2008. 512 с.
2. Гринів Л.В., Синиця С.М. Конкурентоспроможність регіонів України в контексті адаптації національного виробника до умов глобального конкурентного середовища. Галицький економічний вісник. Тернопіль, 2015. № 1 (48). С. 10-18.

3. Ламбен Ж.Ж. Менеджмент, ориентированный на рынок. Стратегический и операционный маркетинг. Стратегический маркетинг. СПб : Питер. 2013. 452 с.
4. Портер М. Конкурентное преимущество: как достичь высокого результата и обеспечить его устойчивость. М. : Альпина Бизнес Букс. 2005. 715 с.
5. Фатхутдинов Р.А. Управление конкурентоспособностью предприятия : учебное пособие. М. : ЭКСМО, 2004. 544 с.
6. Мазаракі А.А., Лігоненко Л.О., Ушакова Н.М. Економіка торговельного підприємства : [підручник для вузів] ; під ред. проф. Н.М. Ушакової. К. : Хрещатик, 1999. 880 с.
7. Офіційний сайт ПрАТ «Київстар». URL: https://kyivstar.ua/ru/about/about/kyivstar_today (18.12.2022).
8. Хаврова К.С. Интеллектуалізація діяльності торговельних підприємств та методологія : дис. ... д.е.н. 6 спец. 08.00.04 – економіка та управління підприємствами. Дніпро. URL: https://duan.edu.ua/images/head/Science/UA/Academic_Council/D_08_120_0/khavrova_dysertatsiya2.Pdf (19.12.2022)
9. Буріменко Ю.І., Галан Л.В., Лебедева І.Ю., Щуровська А.Ю. Управління проектами : навч. посіб. Одеса : ОНАЗ, 2017. 208 с.

References

1. Voronkova A.E., Kaliuzhna N.H., Olenko V.I. Upravlinski rishennia v zabezpechnni konkurentospromozhnosti pidpriemstva: orhanizatsiinyi aspekt : monografii. VD «IN- ZhEK», 2008. 512 s.
2. Hryniv L.V., Synytsia S.M. Konkurentospromozhnist rehioniv Ukrainy v konteksti adaptatsii natsionalnoho vyrobnyka do umov hlobalnoho konkurentnoho seredovyshcha. Halytskyi ekonomichnyi visnyk. Ternopil, 2015. № 1 (48). S. 10-18.
3. Lamben Zh.Zh. Menedzhment, orientirovannyj na rynek. Strategicheskij i operacionnyj marketing. Strategicheskij marketing. SPB : Piter. 2013. 452 s.
4. Porter M. Konkurentnoe preimushество: kak dostich vysokogo rezultata i obespechit ego ustojchivost. M. : Alpina Biznes Buks. 2005. 715 s.
5. Fathutdinov R.A. Upravlenie konkurentosposobnostyu predpriyatiya : uchebnoe posobie. M. : EKSMO, 2004. 544 s.
6. Mazaraki A.A., Lihonenko L.O., Ushakova N.M. Ekonomika torhovelnoho pidpriemstva : [pidruchnyk dlia vuziv] ; pid red. prof. N.M. Ushakovoi. K. : Khreshchatyk, 1999. 880 s.
7. Ofitsiinyi sait PrAT «Kyivstar». URL: https://kyivstar.ua/ru/about/about/kyivstar_today (18.12.2022).
8. Khavrova K.S. Intelktualizatsiia diialnosti torhovelnykh pidpriemstv ta metodolohiia : dys. ... d.e.n. 6 spets. 08.00.04 – ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy. Dnipro. URL: https://duan.edu.ua/images/head/Science/UA/Academic_Council/D_08_120_0/khavrova_dysertatsiya2.Pdf (19.12.2022)
9. Burimenko Yu.I., Halan L.V., Lebedieva I.Iu., Shchurovska A.Iu. Upravlinnia proektamy : navch. posib. Odesa : ONAZ, 2017. 208 s.